

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

Спеціальність: **17 «Терапія та реабілітація»**
Спеціалізація: **17.01 Фізична терапія**
Освітньо-професійна програма: **Фізична терапія, ерготерапія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК1**
Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **II (весняний)**
Тип освітнього компонента: **основний**
Навчальний рік: **2025-2026**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **гуманітарних предмети шкільного курсу, які дають базові уявлення про освіту.**

Кафедра/підрозділ: **кафедра філософії та суспільних наук**, пр. Науки, 4, 3 поверх
Керівник освітнього компонента:

доц. **Чернуха Олександр Васильович** email: ov.chernukha@knmu.edu.ua.

доц. **Демочко Ганна Леонідівна**, email: hl.demochko@knmu.edu.ua

ст. викладач **Троценко Олексій Володимирович**, email: ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6889>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рушійною силою розвитку Української держави є формування потужного освітнього потенціалу нації, досягнення найвищої якості підготовки здобувачів вищої освіти. Освоєння майбутніми фахівцями знань з історії та культури України є важливою складовою частиною їхньої загальної професійної медичної освіти, що має сприяти глибшому розумінню ними аспектів поведінки особистості та соціальних груп у трудовій діяльності. Освітній компонент «Історія та культура України» відіграє важливу роль у формуванні гармонійної особистості лікаря-громадянина незалежної держави, оскільки його вивчення забезпечує розвиток національної свідомості, загальної культури й соціалізації особистості.

Предметом вивчення освітнього компоненту є соціально-економічний, політичний розвиток як тих земель, що складають територію сучасної держави Україна, так й українців на інших землях їхнього розселення в світі.

МЕТА КУРСУ: формування національної свідомості, глибокого розуміння багатовікової історії України, культурних особливостей розвитку українського народу, вписаних у європейський і світовий контекст, виховання особистості майбутнього лікаря – активного громадянина і будівника демократичного суспільства, відданого своєму народові.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН 03. Дотримуватися етики професійного спілкування, діяти етично дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РН 06. Розуміти процеси державно-політичного та соціально-економічного розвитку українського суспільства, сутність перетворень, що відбуваються в державі; розуміти основні філософські категорії та поняття.

РН 16. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, зокрема у мультидисциплінарній команді.

РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання з допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекційних занять (12 год.):

1. Стародавня історія України.
2. Княжа доба (IX– 40-і рр. XIV ст.)
3. Литовсько-польська доба (сер. XI –сер. XVII ст.)
4. Національно-визвольна війна українського народу та Руїна (др. пол. XVII ст.)
5. Україна за модерної доби (XVIII–початок XX ст.)
6. Україна в XX– на поч. XXI ст.

Перелік тем практичних занять (32 год.):

1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.
2. Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.)
3. Феодальна роздробленість Русі та Галицько-Волинське князівство (XII–сер. XIV ст.)
4. Українські землі за литовсько-польської доби (друга пол. XIV– перша половина XVII ст.)
5. Національно-визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.)
6. Українські землі в період «Руїни» (50–80-ті рр. XVII ст.)
7. Україна в XVIII ст.
8. Українські землі під владою Російської імперії (кінець XVIII– кінець XIX ст.)
9. Західноукраїнські землі під владою Австрійської імперії (кінець XVIII– кінець XIX ст.)
10. Українські землі на поч. XX ст. та в Першій світовій війні (1914–1918 рр.)
11. Українська революція 1917–1921 рр.
12. Радянська Україна в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)
13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період (1919–1939 рр.)
14. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)
15. Україна в повоєнні радянські часи (1945–1991 рр.)
16. Українська держава та суспільство в умовах незалежності (90-ті рр. XX ст.–початок XXI ст.)

Перелік тем самостійної роботи студента (46 год.)

1. Вступ до курсу. Стародавня історія України.
2. Княжа доба (IX–40-і рр. XIV ст.)
3. Феодальна роздробленість Русі та Галицько-Волинське князівство (XII–сер. XIV ст.)
4. Українські землі за литовсько-польської доби (друга пол. XIV– перша половина XVII ст.)
5. Національно-визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.)
6. Українські землі в період «Руїни» (50–80-ті рр. XVII ст.)
7. Україна в XVIII ст.
8. Українські землі під владою Російської імперії (кінець XVIII– кінець XIX ст.)
9. Західноукраїнські землі під владою Австрійської імперії (кінець XVIII– кінець XIX ст.)
10. Українські землі на поч. XX ст. та в Першій світовій війні (1914–1918 рр.)
11. Українська революція 1917–1921 рр.
12. Радянська Україна в міжвоєнний період (1921–1939 рр.)
13. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період (1919–1939 рр.)
14. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.)
15. Україна в повоєнні радянські часи (1945–1991 рр.)
16. Українська держава та суспільство в умовах незалежності (90-ті рр. XX ст.–початок XXI ст.)

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різнорівневе навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проєктного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація екскурсій до музеїв та на виставки.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (120-200 балів) відповідно до таблиці 2 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до заліку є набрання 120 балів ЗНД.

Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті. Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально. Практичні заняття. Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі: повага до колег, толерантність до інших та їхнього досвіду, сприйнятливість та неупередженість, здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки, ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції, обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та семінарських занять є обов'язковим. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами

ХНМУ навчальних занять

(https://knmu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базові

1. Історія України: навчальний посібник / В.І. Танцюра, С.М. Куліш, О. О. Пересада. 2-ге вид., доп. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 536 с.
2. Бойко О. Історія України : підручник. 7-ме вид., стер. Київ : Академія, 2018. 717 с.
3. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації XIX – XX століття. Київ : Yakaboo Publishing, 2022. 656 с.
4. Єфіменко Г. Г., Кульчицький С. В., Пиріг Р. Я., Скальський В. В., Якубова Л.Д. Україна й українці в постімперську добу (1917–1939) / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Академперіодика, 2021. 620 с., 124 с. іл. (Україна. Нариси історії).
5. Історія української культури (від стародавніх часів до XIX століття) : ілюстрована хрестоматія : у 3 ч. / за заг. ред. Ю. С. Сабадаш. Ч. 1. Київ : Ліра-К, 2020. 320 с.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України. Київ : Центр навчальної літератури, 2021. 574 с.

Допоміжні

1. Гриценко О. Декомунізація в Україні як державна політика і як соціокультурне явище. Київ : Майстер Книг, 2022. 320 с.
2. Революція Гідності: на шляху до історії: Збірник наукових праць / Відп. ред.: І. Пошивайло, Л. Онишко. Національний меморіальний комплекс Героїв Небесної Сотні – Музей Революції Гідності; Український інститут національної пам'яті; Інститут історії України Національної академії наук України; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Український католицький університет. Київ : Національний музей Революції Гідності, 2020. 384 с.
3. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / Відп. Ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ : Інститут історії України, 2023. 264 с.
4. Плохій С. Брама Європи : історія України від скіфських воєн до незалежності ; пер. з англ. Р. Ключка. Перероб. і доп. вид. Харків : Клуб Сімейн. Дозвілля, 2023. 512 с.
5. Україна. Процеси націотворення : [збірка] / [Юліане Бестерс -Дільгер та ін. ; наук. ред. В. Маслійчук ; пер. з нім.: С. Матіяш та Ю. Дуркот] ; упоряд. Андреас Каппелер . Київ : К.І.С., 2011. 415 с.
6. Багалій Д. Історія Слобідської України / передм. та ком. В. Л. Маслійчука; упорядн. О. О. Савчук. Харків : Видавець Олександр Савчук, 2019. ХХХІІ+400 с. Сер. «Слобожанський світ». Вип. 12.

7. Бугрій В. Історія та культура України : навч. посіб. ; М-во освіти і науки України, Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Цьома С. П., 2017. 316 с.
8. Грицак Я. Подолати минуле: глобальна історія України. Київ : Портал, 2021. 432 с.
9. Павлова А. Історія української літератури : курс лекцій / А. К. Павлова, О. П. Калита; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь : УДФСУ, 2020. 412 с.
10. Головка В. В., Якубова Л. Д. Україна і виклики посттоталітарного транзиту (1990–2019) / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Академперіодика, 2021. 592 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Проєкт «Ізборник» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/>.

Зав. кафедри філософії та суспільних наук

Катерина КАРПЕНКО